

Edward Szafrowski

Posoborowe prawodawstwo kościelne : 32. Motu proprio "Sanctitatis clarior" wprowadzające pewne zmiany w procesach beatyfikacyjnych i kanonizacyjnych

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 13/3-4, 184-191

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

32.

MOTU PROPRIO „SANCTITAS CLARIOR”

wprowadzające pewne zmiany w procesach beatyfikacyjnych
i kanonizacyjnych

LITTERAE APOSTOLICAE MOTU PROPRIO DATAE

**Processus de Causis beatificationis et canonizationis
aptius ordinantur**

(AAS 61 (1969) 149—153)

PAULUS PP. VI

PAP. PAWEŁ VI

SANCTITAS CLARIOR in dies altiorque est mysterii Ecclesiae declaratio et significatio, donec haec, plenam in caelis compaginem assecuta, „in summa caritatis beatitudine adorabit Deum et Agnum qui occisus est”¹.

Ipsae autem benignissimus Deus, qui est omnis sanctitatis et fons et corona et gloria, in Ecclesia semper nova instaurat exempla virtutum, atque in vita eorum qui, humanitatis nostrae consortes, ad imaginem tamen Christi perfectius transformantur... praesentiam vultumque suum hominibus vivide manifestat”² praeclarumque in iis signum praebet Regni sui, ut ad illud adipiscendum, „magna imposita nube testium”³, nos potenter alliciat.

Nihil ergo mirum, si Consilium Vaticanum II, de mysterio agens Ecclesiae, praestantissimam hanc sanctitatis notam, cui ceterae arcte

Świętość jest z dnia na dzień coraz wyraźniejszym i głębszym ujawnieniem i oznaczeniem tajemnicy Kościoła, aż osiągnąwszy w niebie pełną doskonałość „w najwyższym błogosławieństwie miłości uwielbiać będzie Boga i Baranka, który został zabity”¹.

Sam zaś najlaskawszy Bóg, który jest źródłem, koroną i chwałą wszelkiej świętości, zawsze wzbudza w Kościele przykłady cnót i poprzez życie tych, „którzy będąc współuczestnikami naszego człowieczeństwa, w sposób jednak doskonalszy przemieniają się według wzoru Chrystusowego... ukazują ludziom naocznie swoją obecność i swoje oblicze”², jak również ujawnia w nich znak swego Królestwa, by zachęcić nas w sposób skuteczny do osiągnięcia go, „stawiając wokół mnóstwo świadków”³.

Nic przeto dziwnego, że Sobór

¹ Conc. Oecum. Vat. II Const. dogm. de Ecclesia, Lumen gentium, nr 51: A.A.S. 57, 1965, p. 58.

² Ibid. n. 50, p. 56.

³ Cfr. Hebr. 12, 1.

conectuntur, in pleniore luce collocavit, cunctosque christifideles cuiusvis condicionis vel ordinis ad vitae christianae plenitudinem et caritatis perfectionem etiam atque etiam advocavit⁴; quae quidem ad sanctitatem invitatio peculiarissima habetur tamquam proprietas ipsius conciliaris magisterii eiusque veluti ultimus finis.

Dum vero sanctitatem omnium fidelium pro viribus Ecclesia fovere studet, iisdem vera sanctitatis exempla ante oculos proponere numquam intermittit, martyres scilicet aliosque viros et mulieres heroicarum, quas appellant, virtutum laude insignes, quorum ut „et conversatione exemplum, et communione consortium, et intercessione subsidium”⁵ assequantur magnopere enititur.

Ut vero praeclara huiusmodi sanctitatis exempla probe dignoscantur, atque sua sincera luce plene resplendeant, canonicae pervestigationes necessariae sunt, summo quidem studio ac sedulitate, prouti rei gravitas postulat, peragenda, quas Decessores Nostri, in primis f. m. Benedictus XIV, sapientissimis, pro suorum temporum ratione, communi erunt legibus, in Codicem Iuris Canonici postea receptis. Sed mutatis moribus vitaeque adiunctis, congruum et consentaneum visum est inquisitionis, quam diximus, viam ac rationem recognoscere atque ad nostri huius temporis necessitates

Watykański II, mówiąc o tajemnicy Kościoła, bardziej naświetlił (podkreślił) tę wspaniałą cechę świętości, z którą łączą się ściśle także inne przymioty i wezwał wszystkich wiernych jakiegokolwiek stanu do osiągnięcia coraz większej pełni życia chrześcijańskiego i doskonałej miłości⁴; to właśnie wezwanie do świętości stanowi jakby najbardziej charakterystyczną cechę nauczania soborowego i jakby jego ostateczny cel.

Kościół zaś zabiegając gorliwie o świętość wszystkich wiernych, stawia im zawsze przed oczy prawdziwe przykłady świętości, mianowicie męczenników oraz innych: mężczyzn i kobiety, wyróżniających się heroicznymi cnót. Kościół pragnie bowiem usilnie, ażeby wierni odnaleźli w ich postępowaniu wzór, mieli udział w ich wspólnocie i pomoc w ich wstawiennictwie⁵.

W celu jednak dobrego rozeznania takich przykładów świętości oraz ukazania ich w sposób pełny we właściwym świetle, zachodzi konieczność przeprowadzania kanonicznych dochodzeń podejmowanych z wielką pilnością i dokładnością, jak tego wymaga ważność sprawy. Nasi poprzednicy, zwłaszcza zaś ś.p. Benedykt XIV, uregulowali sposób prowadzenia tych dochodzeń bardzo roztropnymi w owym czasie przepisami, które przejął następnie Kodeks Prawa Kanonicznego. Lecz w związku ze zmianą stylu życia

⁴ Cfr. Conc. Oecum. Vat. II, Const. dogm. de Ecclesia, Lumen gentium, nn. 40—42; A.A.S., 507, 1965, pp. 44—47.

⁵ Ex Praefatione, quibusdam dioecesis concessa.

accomodare, ut, suprema Summi Pontificis cum Episcoporum auctoritate efficaciter consociata, planius et expeditius fiat iter ad causas Beatificationis et Canonizationis Servorum Dei instruendas.

Quapropter, rebus diligentissime perpensis, motu proprio et auctoritate Nostra Apostolica, haec quae sequenter statuimus atque decernimus.

i mentalności, wydało się rzeczą wskazaną zreformować drogę i sposób dochodzenia i dostosować go do wymogów naszych czasów, ażeby uzgodniwszy skutecznie najwyższą władzę Papieża z władzą Biskupów, sprawniej i szybciej przeprowadzać sprawy beatyfikacyjne i kanonizacyjne Sług Bożych.

Z tej to racji, rozważywszy wszystko bardzo dokładnie, z własnej woli i naszą Apostolską władzą, ustanawiamy i zarządzamy co następuje.

I

Współdziałanie Biskupów z Papieżem w instruowaniu procesu.

De Episcoporum cum Summo Pontifice consociata actione in processibus instruendis

1. In iure hucusque vigenti, duplicis ordinis Processus quoad Beatificationem Servorum Dei servabantur: alii enim erant Ordinarii, ab Episcopis scilicet seu locorum Ordinariis iure proprio, ex demandata in canonibus auctoritate, instructi (cc. 1999, § 3; 2038, §§ 1 et 2, 1—3); alii Apostolici (cc. 2087—2097), auctoritate nempe a Sancta Sede delegata et sub ipsius moderamine instructi (cc. 2088—2100).

In posterum vero, in Causis procedentibus per viam ordinariam non cultus, unicus instituetur Processus cognitionalis seu ad colligendas probationes, qui in duplici auctoritate consistet; in ordinaria nempe demandata, proprio iure exercita atque in pluribus aucta; et in dele-

1. W obowiązującym dotychczas prawie wyróżniało się dwa procesy beatyfikacyjne Sług Bożych: jeden wstępny, prowadzony przez biskupów czyli ordynariuszów miejsca, własną powagą, na skutek władzy przekazanej w kanonach (kan. 1099, § 3; 2038, §§ 1 i 2, 1—3); drugi apostołski (kan. 2087—2097), a więc prowadzony na mocy władzy delegowanej przez Stolicę Ap. i pod jej kierownictwem (kan. 2088—2100).

W przyszłości w sprawach prowadzonych w formie zwykłej, zwanej „non cultus” będzie organizowany tylko jeden proces rozpoznawczy, czyli przewidziany dla zebrania dowodów. Będzie on prowadzony na podstawie podwójnej władzy: zwyczajnej czyli zleconej wykonywanej

gata ab Apostolica Sede, quae priori addetur eamque confirmabit atque extollet.

2. Episcopis dioecesanis vel Hierarchis aliisque ipsis in iure aequiparatis, intra fines suae iurisdictionis (cc. 1999, § 3; 2038, § 2, 1.—3., 2039), sive ex officio, sive ad instantiam singulorum fidelium vel legitimorum fidelium coetuum (c. 2003, §§ 1—2) eorumdemve procuratorum (c. 2004), ius competit: inquirendi, atque, servatis praescriptis Iuris communis et peculiaribus Normis a Sacra Rituum Congregatione ad hoc edendis, Causam aperiendi seu introducendi.

3. Antequam vero Episcopus vel Hierarcha, sive ex officio sive ad instantiam, Causam aperiat seu introducat (n. 2), Sancta Sedes consulenda est, validis idoneisque suppeditionis argumentis, quibus Causa ipsa legitimo solidoque fundamento innixa cognoscatur.

Postea Sancta Sedes, omnibus perpensis, decernet utrum nihil obsit Causae aperiendae seu introducendae.

własnym prawem, w wielu wypadkach poszerzonej i delegowanej przez Stolicę Apostolską, która będzie dawana do pierwszej, potwierdzając i podkreślając ją.

2. Biskupom diecezjalnym, Hierarchom i innym przyrównanym im w prawie przysługuje — w ramach ich jurysdykcji (kan. 1999, §3; 2038, § 2, 1—3, 2039) — prawo wszczęcia, czy to z urzędu, czy to na podstawie prośby pojedynczych wiernych, czy też prawnych związków zrzeszających wiernych (kan. 2003, §§ 1—2), czy wreszcie ich pełnomocników (kan. 2004), wstępnych dochodzeń oraz — zachowując przepisy prawa powszechnego i szczególnych norm, jakie zostaną wydane w tej sprawie przez Kongregację Obrzędów — otwarcia czyli wprowadzenia sprawy.

3. Zanim jednak Biskup lub Hierarcha — czy to z urzędu czy na prośbę — otworzy czyli wprowadzi sprawę (n. 2), winien zasięgnąć zdania Stolicy Ap., przedstawiając poważne i wystarczające dowody, stwarzające solidny i prawny fundament dla samej sprawy.

Następnie Stolica Ap., zbadawszy wszystko, zadecyduje czy nic nie stoi na przeszkodzie dla rozpoczęcia czyli wprowadzenia sprawy.

II

PRZEBIEG PROCESU DE CURSU PROCESSUS

4. Venia Sanctae Sedis habita, Episcopus aut Hierarcha, lato Decreto, Causam valet aperire vel, si

4. Biskup lub Hierarcha, mając upoważnienie Stolicy Ap., może przez wydanie dekretu sprawę albo

id in Domino expedire existimaverit, in opportunus tempus eam differre, aut etiam eadem suspendere.

Quidquid tamen statuerit, de consilio a se suscepto Sanctam Sedem certiore facere ne omittat.

5. Processus complectitur inquisitionem:

1° super Servi Dei scriptis;

2° super eiusdem vita et virtutibus, vel martyrio, necnon super non cultu.

6. Processu absoluto, eiusdem Acta ad Sacram Rituum Congregationem mittantur.

7. Sacra Rituum Congregatio, Actis Processus diligenti examine cognitis, si quae addenda vel complenda videantur, vel ea ab Episcopo aut Hierarcha requirant, vel ex officio ipsa compleat (cf. Const. „Regimini Ecclesiae universae”, n. 62, § 2, 1).

8. Quoad asserta miracula ad Beatificationem et Canonizationem iure requisita, Episcopus vel Hierarcha, antequam de iisdem inquirat, brevem et accuratam facti relationem mittat ad Sacram Rituum Congregationem, ut ab ea opportunam instructionem obtineat.

Inquisitio de assertis miraculis ab inquisitione de virtutibus vel de martyrio separatim fiat.

rozpocząć, ewentualnie — gdyby to uznał za słuszne w Panu — odłożyć na bardziej odpowiedni czas, albo nawet zawiesić ją.

Cokolwiek jednak by postanowił, niech nie omieszka o powziętym zamiarze powiadomić Stolicę Ap.

5. Proces obejmuje dochodzenie (badanie):

1° na temat pism Sługi Bożego;

2° na temat życia i cnót lub męczeństwa, jak również czy nie doznawał dotąd czci publicznej.

6. Po zakończeniu procesu należy jego akta przesłać do Kongregacji Obrzędów.

7. Kongregacja Obrzędów, zapoznawszy się dokładnie z aktami procesu, gdy uzna, że należy coś dodać lub uzupełnić, uczyni to za pośrednictwem biskupa lub hierarchy, ewentualnie sama z urzędu to uzupełni (por. Konst. Ap. „Regimini Ecclesiae universae”, n. 62, § 2, 1).

8. Gdy chodzi o stwierdzenie cudów wymaganych przez prawo do Beatyfikacji i Kanonizacji, to Biskup lub Hierarcha, zanim rozpocznie na ten temat dochodzenie, winien przesłać do Kongregacji Obrzędów krótki a wyczerpujący opis faktu, by otrzymać od niej stosowną instrukcję.

Dochodzenie na temat zaistniałych cudów należy prowadzić oddzielnie od dochodzenia na temat cnót i męczeństwa.

III

TRYBUNAŁY KOMPETENTNE DO PROWADZENIA PROCESU
DE TRIBUNALIBUS AD PROCESSUM INSTRUENDUM

9. Episcopus vel Hierarcha, ad normam Iuris competens, omnia potest agere quae ad instruendum Processum necessaria sunt. Ab eodem, vel ipse nomine, pertractanda sunt quae ad Causam aperiendam, seu introducendam pertinent, Sede Apostolica annuente (cfr. nn. 2, 3).

10. § 1. Ad processus aptius instruendos, Episcoporum Conferentiae alicuius Nationis vel Regionis facultate fruuntur, vi harum Litterarum Apostolicarum, erigendi Tribunalia territorialia specialia ad hoc constituta pro territoriis suae iurisdictioni subiectis. Quae tamen Sedes Apostolicae recognitione indigent.

§ 2. Hae Tribunalia territorialia sunt Provincialia, vel Nationalia, prouti erecta fuerint pro aliqua tantum Provincia ecclesiastica, vel pro pluribus Provinciis ecclesiasticis alicuius Regionis, vel pro toto territorio ecclesiastico alicuius Nationis.

§ 3. Constitutio Tribunalis territorialis est obligatoria, si dioeceses territorii, de quo agitur, careant Officialibus ad proprium Tribunal dioecesanum apte constituendum.

11. Episcoporum Conferentiae erit:

1° Tribunalia territorialia erigere, assignata unicuique Tribunali opportuna circumscriptione;

2° Sedem Tribunalis territorialis determinare;

3° Uniuscuiusque Tribunalis praesidem eligere, ad quinquennium.

9. Biskup lub Hierarcha, kompetentny zgodnie z prawem, może podejmować wszystko, co jest konieczne do przeprowadzenia procesu. On sam lub ktoś w jego imieniu winien przeprowadzić to wszystko, co jest związane z rozpoczęciem czyli wprowadzeniem sprawy, powiadamiając Stolicę Ap. (por. nn. 2, 3).

10. § 1. Celem bardziej sprawnego prowadzenia procesów, Konferencje Biskupów poszczególnych krajów lub regionów, posiadają na mocy niniejszego pisma apostolskiego, władzę erygowania trybunałów terytorialnych, ustanowionych specjalnie dla tych spraw na terytoria podległe ich władzy. Wymagają one jednak zatwierdzenia przez Stolicę Ap.

§ 2. Powyższe Trybunały terytorialne są albo prowincjonalne albo między-prowincjonalne albo krajowe, zależnie od tego czy zostały erygowane jedynie dla jakiejś tylko prowincji kościelnej czy dla kilku prowincji kościelnych czy dla całego terytorium kościelnego jakiegoś kraju.

§ 3. Ustanowienie Trybunału terytorialnego ma charakter obowiązujący, jeżeli diecezje danego terytorium, nie posiadają urzędników odpowiednich do utworzenia własnego Trybunału diecezjalnego.

11. Do Konferencji Biskupów będzie należeć:

1° Erekcja Trybunałów teryto-

12. Coetus Episcoporum Provinciae aut Regionis, de quibus agitur, erit:

1° Erectionem Tribunalis territorialis Episcoporum Conferentiae proponere;

2° Praesidis nomen eidem Conferentiae praesentare;

3° Ceteros Officiales Tribunalis territorialis, ad quinquenium, eligere.

13. Tribunal territoriale legitime constitutum potestate iudiciale obtinet pro toto territorio sibi assignato, quoad omnes instruendos Processus, quos Episcopi, de quibus supra, eidem commiserint.

14. Licet cuilibet Episcopo dioeceseo territorii, quod commemoravimus, instructionem omnium Processuum Causarum Beatificationis Servorum Dei et Canonizationis Beatorum suae dioecesis Tribunali territoriali, si libet, committere, tunc etiam cum in sua Curia Tribunal rite constituere potest.

15. Integrum tamen manet Episcopi ius, etiam Tribunali territoriali legitime constituto, eosdem Processus in propria Curia instruendi, dummodo proprium Tribunal idoneis Officialibus, etiam extra dioecesim quaesitis, constituere valeat.

Quae vero a Nobis hisce Litteris, motu proprio datis, statuta sunt, ea omnia firma ac rata esse iubemus, contrariis quibusvis, etiam specialissima mentione dignis, non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die XIX mensis Martii, in festo S. Joseph, B. Mariae Virginis

rialnych z określeniem dla każdego z nich odpowiedniego zakresu;

2° Ustalenie siedziby dla Trybunału terytorialnego;

3° Wybranie przewodniczącego dla każdego Trybunału, na okres pięciu lat.

12. Do zebrania Biskupów prowincji lub kraju, o których tu chodzi, będzie należało:

1° Wysunięcie Konferencji Biskupów propozycji dotyczącej erekcji Trybunału terytorialnego;

2° Przedstawienie tejże Konferencji kandydata na przewodniczącego;

3° Wybranie pozostałych urzędników Trybunału terytorialnego na okres pięciu lat.

13. Trybunał terytorialny prawnie ustanowiony, otrzymuje władzę sądowniczą na całym terytorium, dla niego wyznaczonym, w zakresie prowadzenia wszystkich procesów, jakie zlecą im biskupi, o których była wyżej mowa.

14. Wolno każdemu z Biskupów terytorium, o którym była mowa, powierzyć — jeżeli zechce — Trybunałowi terytorialnemu, instrukcję wszystkich procesów spraw Beatyfikacji Sług Bożych i Kanonizacji nawet wtedy, gdy w swojej Kurii może utworzyć w sposób odpowiedni Trybunał.

15. Pozostaje jednak nienaruszone prawo biskupa — również wtedy, gdy został prawnie ustanowiony Trybunał terytorialny — do prowadzenia tych procesów we własnej Kurii, byleby mógł ustanowić własny Trybunał, złożony z kompe-

Sponsi, anno MCMLXIX, Pontificatus Nostri sexto.

PAULUS PP. VI

tentnych urzędników, chociażby pochodzili spoza diecezji.

Zarządzamy, aby to, co zostało postanowione tym Naszym pismem wydanym z własnej woli, zachowało swoją moc i zatwierdzenie bez względu na przeciwne postanowienia, chociażby były godne nawet najbardziej specjalnej wzmianki.

Dan w Rzymie, u św. Piotra, dnia 19 marca tj. w uroczystość św. Józefa, Oblubieńca N. Maryji Panny, 1969 roku, szóstego Naszego Pontyfikatu.

PAP. PAWEŁ VI

33.

MCTU PROPRIO „AD HOC USQUE TEMPUS”
określające niektóre sprawy prawne dotyczące Kardynałów w ich
tytułach lub diakoniach rzymskich.

LITTERAE APOSTOLICAE MOTU PROPRIO DATAE
Iuridicae quaedam Patrum Cardinalium rationes definiuntur quoad
suos Titulos vel Diaconias in Urbe

(AAS 61 (1969) 226—227)

PAULUS PP. VI

AD HOC USQUE TEMPUS; Patres Cardinales in sacris huius Urbis aedibus, quae vel uti Titulum vel uti Diaconiam habebant, eiusmodi facultatibus ad administrationem pertinentibus fruebantur, quarum causae vel in munere pastoralis vel in recto regimine Nostrae Romanae dioecesis positae, nunc suadere videntur abrogationem.

Quod profecto congruere putamus sive cum iis quae Decessor Noster

PAP. PAWEŁ VI

KARDYNAŁOWIE cieszyli się aż do tego czasu w świętych budowlach Rzymu, które posiadali jako Tytuł lub Diakonię, uprawnieniami w zakresie zarządzania (administracji). Wydaje się obecnie rzeczą wskazaną odwołanie uprawnień, które dotyczą duszpasterstwa lub wchodzi w zakres sprawnego zarządzania Naszą diecezją rzymską.

Sądzymy, że jest to zgodne zarówno z tym co postanowił Nasz